

**T.C. İSTANBUL TİCARET
ÜNİVERSİTESİ**

**DIŞ TİCARET ENSTİTÜSÜ
WORKING PAPER SERIES**

Tartışma Metinleri

WPS NO/ 121/2017-07

**TÜRK SOSYOLOJİSİNE KATKILARI YÖNÜYLE
MÜBECCEL KIRAY BİBLİYOGRAFYASI**

Hatice Sınar*

* haticesinar@gmail.com İstanbul Ticaret Üniversitesi Ekonomi ve Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Öğrencisi

Özet

Bu makale, M. B. Kıray'ın özelinde Türkiye'de sosyolojinin değişimine etkilerinin ve çalışma yöntemlerinin araştırıldığı yüksek lisans tez çalışmasının özetidir. Tezde, Kıray döneminde etkileşimde bulunduğu bilim insanları ve öğrencileri üzerinden eserlerinin tümünün araştırılması, okunması, dönemsel karşılaştırmaları ile gerçekleştirildi. Neo-Keynesyen bir yönü hep var olmasına rağmen Behice Boran'dan aldığı alanda toplumsal yapı çalışmalarını meslek hayatının sonuna kadar sürdürecektir. Kıray'ın çalışmaları toplumsal değişim süreçleri ve tabakalaşmayla yakından ilgilidir ve özgün tampon mekanizmalar kavramı önemlidir.

Anahtar Kelimeler: (Mübeccel Kıray, sosyoloji, tampon mekanizma, toplumsal yapı, toplumsal değişim)

Abstract

This essay is the summary of the post graduate thesis on the affects of the works of M. B. Kıray on the change of sociology in Turkey and on the investigation of methodology. She had worked on the field studies of social structure during her life time that had taken from Behice Boran. Her studies are closely related with the processes of social change and stratification and her conceptualisation of buffer mechanisms.

Keywords: (Mübeccel Kıray, sociology, buffer mechanisms, social structure, social change)

Giriş

Türkiye Cumhuriyeti, bir imparatorluğun ardından sancılı bir geçişle üniter, ulus devlet kuruluşunu gerçekleştirmiştir. Modern ülke, “milli”, “yeni rejimi sert bir şekilde savunan bir milliyetçi sosyolojik yapı kurmuştur. Geleneksel taşınan değerler, inanç ve toplumsal yapı yeni rejim tarafından sert bir şekilde sorgulanmaktadır. İnkılap anlamında devrimler, ardı ardına sadece imparatorluğun toplumsal yapısının kurumları ile değişimini değil, kurulan cumhuriyetin getirdiği yeni kurumların korunmasını da gerektirmektedir.

Ziya Gökalp sosyolojisinin İstanbul özelinden ülkeye yayılan milliyetçi yapısının ve özellikle düşünce bazında bu güne kadar süren milliyetçi ekolüne karşı, zaman içerisinde ciddi ve evrimsel gelişmeler, değişimler olmuştur.

İlerleyen yıllarda sistemin sağlam bir sanayi gelişimi oluşturmaması, güçlü sermaye birikimine sahip olamaması, savaş sonrası gelir kaynaklarının kaybı, birinci dünya savaşı ve istiklal savaşının yıkımı, savaş ve Lozan gibi milletlerarası antlaşmalar sonrası büyük etnik göçler, genç Türkiye cumhuriyetinde meydana gelen ekonomik politik başarısızlıkların toplum hayatında kendisini zaman içerisinde sorgulanmasını gerektirmiştir.

Sosyoloji gerek insan unsuru, gerekse düşünsel olarak bu değişimin içerisinde sürekli yer almış, hem milliyetçi, hem de alternatif hem de karşıt yaklaşımlar aynı yapının içerisinde çıkarak gelişimi ve evrim sürecini gerçekleştirmiştir.

MÜBECCEL KIRAY SOSYOLOJİSİ VE TOPLUMSAL YAPI

Çalışmamız, doğumu cumhuriyetin kuruluşuyla, yani 1923 olan, ülkenin “dönüşmüş” batısından bir sosyoloğun bilimsel gelişim sürecini incelemeye ilişkindir.

Hem mekân, hem zaman, üstelik öznel olarak “kadın” tanımlaması ile etkileri günümüze kadar süren bir sıra dışı olay öykünün bilimsel dönüşümüdür.

Önemi, Cumhuriyetin kuruluşunun biçimlendiği ülke sosyolojisine bir kadın olarak getirdiği etkinin iç çatışmaları üzerine de kurulu. Öyle ki, merkezin kurduğu “milli

sosyoloji” kavramına, direncinin getirdiği, belki zayıf ama hatırı sayılır bir kavganın izleri günümüze kadar görülecektir.

Milli sosyoloji kavramı, ulus devlet kuruluşunda yönetimce yapılan seçime dayandırılmaktadır. Kurtuluş hareketine dayalı kuruluş, asker kökenli olmakla birlikte toplumun tüm güçlü toplumsal insan kaynaklarına dayanmıştır. Etnik ayrışmalar olsa da özellikle okumuş ve etkin tüm kimliklerin destek verdiği bir harekettir. Bunun içerisinde İttihat ve Terakkinin devrimci izlerinin, ardışık savaş yıkımları içerisinde edindiği kötü tecrübeler ve sert toplumsal refleksler yadsınamaz.

Günümüze kalan izlerden Saray ve hilafetin bile politik olarak karşı olmakla birlikte modern insan görünülerinden gelişimde cumhuriyetle birlikte kurulan toplumsal yapıyı desteklediği, çizginin çok da farklı olmadığını kabul etmek gerekir. Konuyu açmak gerekirse, Sultan İkinci Abdülhamid de dâhil olarak devrinin içerisinde bireysel ve toplumsal modernlik konularında cumhuriyet dönemindeki yaklaşımlardan çok farklı hareket etmediklerini aile fotoğraflarından kolaylıkla gözleyebilmek mümkündür. Genç cumhuriyet, bu konuya da sert biçimde tepkisel yaklaşacak ise de, sosyal devrimlerin çoğunun daha önce saray tarafından değerlendirilmiş olduğunun kabulü gerekmektedir.

Çevre/ülke koşulları, cinsiyete yaklaşım, aile ve ahlaki değerlendirmelerin kısıtlamaları üzerine İstanbul temel milli Sosyolojisine karşı, İzmirli, Ankara’da okuyan ve Anglosakson eğitimi almanın bütün özellikleri olan bir bilim insanı olarak Mübeccel Belik Kıray çalışılmaktadır.

Çıkıştaki ve hayatındaki bazı özellikleri onu “tek” olmasa da “özgün” kılıyor. Bilimsel ve düşünsel olarak hocası Behice Boran olmadığını, bakış açısının çok farklı olduğunu kabul etmek gerekir.

İngiliz ve Amerikan etkisi, Cumhuriyet öncesi “mandate” konusunun gündeme geldiği günleri dahi yaşamıştır. Hem Saltanat, hem Cumhuriyet döneminde kötü hatıralar ve tepkiler yaşanmış olsa da, bilimsel bakımdan Anglosakson etkileri ülkemiz üzerinde olmuştur.

Mübeccel Kıray özellikle eğitimini aldığı ABD üzerinden bu etkiyi her zaman dışarı vurmuştur.

Gerek yalıtılmış bir Ada kıta olarak ABD'nin gerekse kurucusu olan ada İngiltere'nin, kendi kültürlerini kara Avrupası'ndan farklı korudukları, ilişkilerin kendi toplum yapıları açısından edilgen değil daha etken olduklarının kabul edilmesi gerekir. Bu durum "adalar sosyolojinin" daha farklı ve özgün karakterler taşımasına da yol açmıştır. Bunun doğal sonuçlarından biri kilisenin daha az kuralcı olması ve Protestan yapının verimlilik peşinde olmasının kabulü gerekir. (Weber, 1997) Küresel yapıda da Anglosakson toplumsal yapı ve kültür benzerlerinden farklı özellikler gösterir. (Giddens, 2012) İşte Mübeccel B. Kıray'ın eğitiminin ve aldığı sosyolojik alt yapının bir Amerikan tabanı olmasını, bir demokrat ABD'li gibi konulara yaklaşımını, ülke yansımalarını kendisinde izlemek mümkündür.

Mübeccel Kıray'ın Ülkemizde yaptığı sosyolojik ve akademik çalışmalarda, Cumhuriyetin merkez sosyolojik yapısının kendisine ve çalışmalarına karşı "soğuk" havasını görmekteyiz. Çalışkan ve disiplinli bir normal bilim insanı olmasına karşın kurumsal olarak kendisine pek rahat yer bulamadığını, ABD'nin etkisinin arttığı dönemler hariç, sistemde kabul görmediği görüyoruz. Sanki çalışmaları bir misyoner faaliyeti gibi algılanıyor desek pek de abartılmış olmaz. Bu açık olarak söylenmiyor ama hissettiriliyor.

ABD'nin Türkiye ile kültürel ilişkisi ve bilgi aktarımı her dönemde var. Bu Cumhuriyetin kuruluş yıllarında da kendisini gösteriyor. Nitekim Menemen olayından, inanç ve kadın gibi tüm toplumsal olaylar karşısında ABD'li diplomatların düzenli ve ciddi çalışmaları ABD ye gönderdiklerini gözlüyoruz. (Bali, 2009) Sayın Bali'nin çalışmasında belirlediği makalelerin toplumsal yapının disiplinli bir şekilde gözlendiği, Ortadoğu'nun etnik ve inanç dünyası ile yakından ilgili olduğu, bu ilginin sanılanın aksine süreklilik taşıdığı ve dünya ekonomik krizinden ayrık antropolojik ve açık sosyolojik nitelik gösterdiği gözlenmektedir.

Bu çalışmalar sadece Batının, bu dünyayı ve doğu toplumlarını gözlemesi ile ilgili değildir. Aynı zamanda yerli unsurların eğitim ve incelemenin bir parçası olmasında da kendisini gösterecektir. Mübeccel Kıray, bu çalışmaların içerisinde Amerikan Vakıfları destekli araştırmalar içerisinde alanda görev yapacaktır.

Kıray özgün bir alan sosyoloğudur. Kendisinin alanda olduğu dönemlerde, ABD'den farklı bilim insanları Türkiye'de tarih, antropoloji veya sosyoloji çalışmalarını yapıyorlar. Örneğin Heath W. Lowry (2008) anılarında Ekim 1964-Mart 1966 döneminde Balıkesir Bereketli'de alan araştırmasında. Kırsal alandaki nüfusun gelişimi için bulunmaktadır.

Mübeccel B. Kıray bu dönemdeki çalışmasını, alanda değişim sürecindeki sanayi tarımı alanında gerçekleştirmektedir. Çalışma arkadaşı J. Hinderink ile birlikte Çukurova'dadır. Çukurova aynı zamanda pamuğun sanayideki dönüşümünün de temelidir. Türkiye'deki özgün sermaye birikimi hareketlerinin ve sanayinin de çıkış yerlerindedir Çukurova. Adana bu yönü ile diğer illerden farklı bir mekândır. Göçü kendi kültürüne döndürür.

Bu konudaki çalışmaların birbirlerinden bağımsız, tesadüf olduğunu düşünmek mümkün değildir. Aksine planlı ve örgütlüdür.

Türkiye Cumhuriyeti'nin İkinci dünya Savaşı'nda tarafsız kalmasına karşın, 1944 Barbarossa Harekâtına kadar örtülü Alman yanlısı olması, Osmanlı'nın Avrupa'da kalan unsurlarının bağımsızlık verileceği iddiasıyla Almanlar yanında savaşa girmeleri, krom ve Karadeniz Boğazı'nın kapatılması, ülkede Varlık Vergisi ve azınlık sürgünlerinin bedelini savaş sonrası Türkiye'si çok pahalı ödemiştir. Yüzünü ağırlıklı savaş galibi ağırlıklı Anglosakson batıya, NATO'ya dönen, biraz da mahcup olarak dönen ülkenin, toplumsal yapı analizinde yeni müttefiklerine yardım duygusallığı yattığını söyleyebiliriz.

Buna ülke sosyolojisinde ciddi sıkıntı yaşayan muhafazakar kanadının, giderek eski gücünü yitiren milliyetçi yaklaşım içerisinde Mübeccel B. Kıray'a "olası casus" bakışını, kendisinin dışlanması açıkça görüyoruz.

Türkiye’de 1944 sonrası değişiminin 1946 seçimlerine uzayan sürecinin, Marksist yaklaşım gösteren sosyologlar ile modern, liberal, seküler sosyologları aslında çok da sert ayıramamıştır. Yaklaşımları, genelde temel eğitim gördükleri ülkelere yakın olan kişilerde, İkinci dünya savaşının etkisi ile Alman ekolü uzun süre Türkiye’ye giremeyecektir. Buna karşılık milli reflekslerin gösterildiği bilim insanları ile farklılaşma giderek daha derinleşecektir.

Türk Sosyal Bilimler Derneği’nin 1967 sonrası kuruluşu nedensiz değildir. 1960 ihtilali ile orduda milliyetçi unsurların, yerini Milli Birlik Komitesinin genç subaylarla değiştirmesinde Amerikan etkisinin olmadığını söylemek mümkün değildir.

27 Mayıs 1960 ihtilali Sovyetler Birliği etkisindeki Ortadoğu ihtilallerine karşı geliştirilmiş bir NATO yanlısı ihtilaldir. Bu tür ihtilaller karşılıklı olarak her iki pakt tarafından güçleri yeten her genç dinamik askeri unsur üzerinden gerek Avrupa’da gerek Afrika’da gerek Asya’da gerekse Amerika’da karşılıklı yaptırılmıştır.

Ekonomik kriz nedeni ile liberal yaşam tarzının bir NATO üyesi ülkede kontrolden çıkmaya başlaması üzerine, Sosyalist Arap Devrimlerinden farklı batı yanlısı bir NATO cuntası aracılığı ile toplumsal değişim planlanmıştır.

Konumuz açısından değerlendirildiğinde ülke içerisindeki değişim ve ekonomik gerilim koşullarının hazırlanması sonrasında meydana gelen kümülatif ihtilalin dış sorunlarla birlikte iç sorunları incelenmek zorundadır. Bu görevin önemli örneklerinden biri NATO endeksinde düzenlenen Türk Sosyal Bilimler Derneği aracılığı ile yürütülmüştür. İzmir Sosyal Değişme Araştırmasının önemli isimlerinden biri olarak Mübeccel Kıray’da çalışmada görev üstlenmiştir.

Chicago okulunun kent sosyolojisi çalışmalarının Ford Vakfı tarafından finanse edilen İzmir Sosyal Değişme Araştırmasında olduğu gibi, ülkedeki ABD yanlısı, toplumsal tabakalaşma izleyen ve dönüşümün etkilerini tartışan bir “kadın” sosyolog olma özelliğini taşımaktadır.

Kadın sosyolog, o dönemde Türkiye için de çok önemlidir. Temel değer yargılarının alanda bir kadın tarafından sorgulanması, toplumsal geçiş süreçlerinde “tampon mekanizma”larla yumuşatılan etkileri son derece iyi çalışan bilim insanının başarısıdır.

Çalışmada, giriş, yazarın biyografisi ve etkileşim koşulları ve Türk Sosyolojisi içerisindeki yeri ile başlamaktadır.

Sonuçta değişim içerisindeki, ciddi iç ve dış sorunlarla boğuşan bir ülkede her an değişen toplumsal dinamiklerin analizi ve çözüm önerileri için, yurt dışında farklı örnekleri görmüş biraz da dışlanan bir “kadın” sosyolog çalışılmaktadır.

Toplulukla çalışmalarında uyumlu olduğunu gözlüyoruz.

Çalışmalarında mesleğini zaman zaman bırakan ve iyi kullandığı İngilizcenin de etkisi ile Birleşik Devletlerin disiplini ile sermayesini kullanan işyerlerinde istihdam edildiğini görüyoruz. Bu kendi seçimi mi yoksa mesleğinde dışlanmasının getirdiği bir geçim koşulu mu? Bu tam olarak netleşmiş değildir.

Bilimsel olarak Mübeccel Kıray’ın bu süreçte hayatına dönersek, doktora tezi 1946 yılına özeldir.

Hem mekân olarak başkent işlenmiş, hem de konu bakımından ilginçtir: Tüketim normları. Akademik kariyere, 1946 yılında tüketim olarak girmek aslında öznel karakteri son derece güzel niteliyor. Toplumsal hayatı insanların kullandıkları üzerinden çözmek alışkanlıkları ve yapılarının da en iyi izlenme sürecini gösterir.

Bir öğretim görevlisinin doktora tezi, kendisi için bilimsel nitelikte kırılma noktasıdır. Kıray’ın tüketim üzerine çalışmaları ve toplumsal doku incelemeleri sorun saptamalarında sonraki dönemlerde hep bu taban ardından gelecektir.

Anglosakson liberal ekonomi için tüketim çok önemlidir. Sosyalist ekonominin tüketime akılcı yaklaşımına karşın özellikle Keynesyen liberal kapitalist ekonominin,

üretimin artırılması gayreti sosyal araştırmalarla desteklenmeli düşüncesi sanki Mübeccel Kıray için düşünölmüştür.

Dört farklı költürde gösterişçi Tüketim Eğilimlerinin 2. doktora tezi olması çalışmalarındaki evrimi açıkça göstermektedir.

10 yıl sonra 1960 da Gösterişçi tüketim ve tabakalaşmanın doçentlik tezi olması bu saptamalarımızı açık biçimde doğrulamaktadır.

Hazırlık döneminin Keynesyen ekonomi ile paralellik gösterdiği kesindir.

Savaş bitmiş, öлке Batı dünyası ve Anglosakson yapı yanında yerini almış, ekonomik gelişmenin kendi kaynakları içerisinde değişmesinin örgütlenmesi/ planlanması gerekmektedir.

Mübeccel Kıray diğer meslektaşlarından farklı, disiplinli ve iyi bir görev bilim insanı olarak çok açık bir biçimde konumunu belirliyor, yerini alıyor.

Devlet Planlama Teşkilatının sosyolojik araştırmaları için büyük önem taşıması ve çalışmalarına katkısının ciddi bir biçimde incelenmesi gerektiğini düşünöyoruz. Planlı dönem, Devlet Planlama Teşkilatı, Orta Doğu Teknik Üniversitesi nedensiz ve etkisiz kurulmuş yapılar değildir. Temelinde SSCB ve Varşova paktına karşı ciddi bir yeşil kuşağın kurumsallaşması için büyük önem taşımaktadır.

Hoca/Öğrenci Behice Boran/Mübeccel Kıray ikilisinde de yakın planda bir kontrolün olduğu düşüncesi oluşmuştur. Mübeccel Kıray'ın Behice Boran'ın yanında görev yapmasının etkenlerinin tesadöf mü, yoksa ir takım etkilerin mi sonucu olduğunu kaynakların değerlendirmesi ile anlayabilmek ve saptayabilmek mümkün olmasa da aradaki görüş farklılığının pek tesadöf olmadığı çıkarımının göz ardı edilmemesi gerektiği düşüncesindeyim. Bunu nedensiz kabul etmek de pek mümkün görünmemektedir.

Çatışma daha sonra Ortadoğu Teknik Üniversitesinin Anglosakson etkisine karşın Marksist dünya görüşüne yakın bir mekanizma kurulmasındaki paradoks İle de gözlenmektedir.

Modern insanların, batı tarafından planlanmış bir düzenek içerisinde Marksist bir dünyanın oluşumuna yönelmesinde devletin algılaması ile okumuş modern burjuva refleksinin okunamadığını söylemek de mümkündür.

Otarşik devlet ve sıkıyönetim, dış politikadaki yanlılığını kendi iç dinamiklerine çevirmiştir.

Kendisi için çok önemli teknik eğitimde blok değiştirme, devlet örgütlenmeleri ve yerleşik sivil/asker bürokrasi tarafından çok da sıcak karşılanmamıştır.

Aslında modern bir ABD'li demokrat çizgisindeki Mübeccel Kıray'ın eşi, öğrencileri, savaş karşıtlığı ve ülke içerisindeki sisteme Marksist başkaldırı arasında tam bir yer edinemediğini gözlüyoruz.

Bu aslında sadece Mübeccel Belik Kıray'a özgü bir olay da değil, aynı şekilde görüşler arasında gezen dünya görüşlerine sahip bilim insanlarının yaklaşımları ile bugüne kadar da uzanarak geldikleri söylenilebilir.

Türk sosyolojisine katmış olduğu derin katkılarını anlamamız açısından Mübeccel Kıray'ın eserlerine de bir göz atmamız gerekmektedir. Bu yüzden kendi yazdığı ve dönemler içinde çeşitli yayınlarda derlenmiş makalelerini ve kendisi ile yapılmış söyleşileri de bibliyografya başlığı altında makalenin sonuna eklemeyi uygun gördük.

Sonuç

Sorgulanan, toplum değişikliğinin gözlenmesi ve değişim etkenlerinin sosyolojik bağlamda değerlendirilmesidir. Özellikle alanda yapılan çalışmalarla kurulan mekanizmalarla “toplumsal yapı” çalışmalarında çok özel bir yeri vardır Kıray’ın. Daha önce başka bilim insanları tarafından kullanılsa bile sorunlar karşısında kurulan küçük değişim mekanizmaları ile “yönlendirilebilir” toplumsal yer değiştirme ve tabakalaşma çalışmaları, tampon mekanizmalar yönünden önemlidir.

Günümüzde Türk sosyolojisinde iki temel anlayış hakimdir. Bunlardan birisi daha muhafazakar tabandan gelen ve milli nitelik taşıyan yapının karşısında, Kıray’ın da yer aldığı seküler sosyolojik yapı. Bu dönüşüm kendi içerisinde Marksist ve liberal yaklaşımlı olarak iki taban bulmaktadır ve i içedir.

Aslında Marksist Behice Boran’ın ardından liberal Mübeccel Kıray’ın tüketimden hareketle toplumsal yapı çalışmalarında vardıkları nokta kutupların zannedildiği düzlemler içerisinde olmadığının ve etkenlerin farklı olduğunun toplumsal kanıtıdır.

Sosyoloji özelinde yükseköğretim alanında da toplumsal tabakalaşma farklı boyutlarda evrilmiştir. Hem öğrenim, hem öğretim etkenleri yönünden.

Türk sosyolojisinin bugüne Ankara üzerinden değişimini, dil ve eğitimden çok koşullar ve taban olarak değerlendirmek gerekir. Bu bakış açısı ile Mübeccel Kıray çok özgün bir seçim olmaktadır.

MÜBECCEL KIRAY BİBLİYOGRAFYASI

Mübeccel Kıray'ın Makalelerinin Derlendiği Kitaplar

1. Kıray, B. Mübeccel, *Toplumbilim Yazıları*, Ankara, 1982, Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Yayınları.
2. _____, *Kentleşme Yazıları: Toplu Eserler 2*, (1.baskı: Kasım 1999), İstanbul, 2006, Bağlam Yayınları.
3. _____, *Değişen Toplum Yapısı: Toplu Eserler 3*, İstanbul, 1998, Bağlam Yayınları.
4. _____, *Toplumsal Yapı Toplumsal Değişme: Toplu Eserler 4*, (1.baskı: Kasım 1999), İstanbul, 2006, Bağlam Yayınları.
5. _____, *Seçme Yazılar: Toplu Eserler 5*, İstanbul, 1999, Bağlam Yayınları.

Mübeccel Kıray'ın Eserleri

1. _____, *Yedi Yerleşim Noktasında Turizmle ilgili Sosyal Yapı Analizi*, Ankara, 1964, Turizm Tanıtma Bakanlığı, (*Seçme Yazılar, Toplu Eserler 5* içinde, 1999, Bağlam Yayınları).
2. _____, *Türkiye'de Köy ve Köylü Sorununa Kalkınma Planlarının Yaklaşımı*, Ankara, 1972, Türk tarih kurumu basımevi (ilk yayın, *ODTÜ Gelişme Dergisi*, Cilt 1, Sayı 1, Güz 1970, *Seçme Yazılar, Toplu Eserler 5* içinde, İstanbul, 1999, Bağlam Yayınları).
3. _____, *Örgütlemeyen Kent, İzmir'de İş Hayatının Yapısı ve Yerleşme Düzeni*, ,1.Baskı, Ankara, 1972, Sosyal bilimler derneği (2.baskı, Bağlam Yayınları, Kasım 1998).
4. _____, *Ereğli, Ağır Sanayiden Önce Bir Sahil Kasabası*, Toplu Eserler 6, İstanbul, 2000, Bağlam Yayınları (1. basım Ankara 1964, Başbakanlık D.P.T., 2.Basım, İstanbul, Ekim 2000, İletişim Yayınları).
5. _____, *Tüketim Normları Üzerine Karşılaştırmalı Bir Araştırma: Toplu Eserler 7*, İstanbul, 2005, Bağlam Yayınları.

Mübeccel Kıray'la Yapılan Söyleşiler

1. Atacan, Fulya, vd., *Hayatımda Hiç Arkaya Bakmadım*, İstanbul, 2001, Bağlam Yayınları.
2. Orhan, Koçak, vd., “Mübeccel Kıray ile Söyleşi”, *Virgül Dergisi* 4-13, sayı 40, İstanbul, 2001, Pusula Yayıncılık.
3. Moçoş, Ebru, “Türkiye'nin 60 Yıllık Sosyoloji Tarihi; Mübeccel B. Kıray”, *Evensel kültür dergisi* 19-22, sayı 156, İstanbul, 2004, Evrensel Basım.
4. İhsan, Bilgin, “Mübeccel Kıray'ın Tutkusu”, *Virgül Dergisi*, s. 8-10, sayı 113, İstanbul, 2007, Pusula Yayıncılık.
5. Esin, Küntay, vd., “Mübeccel Kıray'la Söyleşi”, *21. Yüzyıl Karşısında Kent ve İnsan* 15-34, İstanbul, 2011, Bağlam Yayınları.

Mübeccel Kıray'a Ait Makaleler

1. Kıray, B. Mübeccel.(1962), “İstihlak Normları”, Planlama, (ilk yayın), Devlet Planlama Teşkilatı Dergisi, Cit 1, İlkbahar, Ankara,(*Toplum Bilim Yazıları* içinde, Ankara, 1982, Gazi Üniversitesi Yayınları).
 - 2._____,”On Certain Aspects of the Social Planning of the First Five Year Plan of Turkey “, *Planning in Turkey*, S. İlkin ve E. İnanç (der.), (ilk yayın), Ankara, 1967, ODTÜ Yayınları.
 - 3._____, “Volues, Social Stratification and Development”, içinde *Journal of Social Issues*, Vol XXIV, No:2,(ilk yayın) 1968.
 - 4._____, “Some Notes on Changing Social Stratification in Turkey Relation to Development”, *Paper Submitted to British Social Association Meetings*, s. 62-85, London, May,(ilk yayın)1969.
 5. _____, “Toplum Yapısındaki Temel Değişimlerin Tarihsel Perspektifi, Bugünkü ve Yarınki Türk Toplumu Yapısı”, bildiri 4 Mimarlar Odası *Mimarlık Semineri* içinde, Ankara, 1969, T.M.M.O.B..
- “Toplum Yapısındaki Temel Değişimlerin Tarihsel Perspektifi, Bugünkü ve Yarınki Türk Toplumu Yapısı Bildirisi Üzerine Düşünceler”, Eleştiri 4, Mimarlar Odası *Mimarlık Semineri* içinde, Ankara, 1969, T.M.M.O.B..
- “1950-1965 Döneminde Gelir Dağılımında Meydana Gelen Değişmeler bildirisi üstüne düşünceler”, Eleştiri 6, *Mimarlar Odası Mimarlık Semineri* içinde, (*Toplum bilimleri yazıları* içinde, Gazi Üniversitesi Yayınları 1982), Ankara, 1969, T.M.M.O.B..

6. _____, “Gecekondular”, Türkiye’de Gecekondular Seminerine Verilen Bildiri, (ilk yayın) 1970, Harita ve Kadastro Mühendisleri Odası(*Toplum Bilim Yazıları* içinde, Ankara, 1982, Gazi Üniversitesi Yayınları).
7. _____, “Modern Şehirlerin Gelişmesi ve Türkiye’ye Has Bazı Eğilimler”, (ilk yayın) *Şehircilik Konferansları 1964-65 Yaz Yarıyılı*, No: 4, İstanbul, 1972, İ.T.Ü Mimarlık Fakültesi, Şehircilik Kürsüsü Yayınları (*Toplum Bilim Yazıları*(1982) içinde, Ankara, 1982, Gazi Üniversitesi Yayınları).
8. _____, “Sosyo-Ekonomik Hayatın Değişen Düzeni Kendiliğinden, Dört Köyün Monografik Karşılaştırılması”, (ilk yayın), *Türkiye’de Coğrafi ve Sosyal Araştırmalar*, E. Tümerkin, F. Mansur, P. Benedict (der.), İstanbul, 1971, (*Toplum Bilim Yazıları* içinde, Ankara, 1982, Gazi Üniversitesi Yayınları).
9. _____, “Üçüncü Beş Yıllık Planda Sosyal Politikalar”, *Ekonomik ve Sosyal Etütler Konferansı Heyetinin Düzenlediği Üçüncü Beş Yıllık Tartışmasına Verilen Bildiri*, (ilk yayın) 1972, (*Toplum Bilim Yazıları* içinde, Ankara,1982, Gazi Üniversitesi Yayınları, *Seçme Yazılar, Toplu Eserler 5* içinde, İstanbul, 1999, Bağlam Yayınları).
10. _____, “Az Gelişmiş Memleketlerde Şehirleşme Eğilimleri: Tarihsel Perspektif İçinde İzmir”, *ODTÜ Gelişme Dergisi*, Güz 1971-73 (ilk yayın) ,(*Toplum Bilim Yazıları*(1982) içinde, Gazi Üniversitesi Yayınları, Ankara, *Kentleşme Yazıları, Toplu Eserler 2* içinde, İstanbul, 2006, Bağlam Yayınları).
- 11._____, “Restructuring of Agricultural Enterprises Affected by Emigration in Turkey”, *Emigration and Agriculture in the Mediterranean Basin*, C.A.O. Nieuwenhulize (der.), The Hague, Morton, (ilk yayın), 1972.
11. _____, “Gecekondular: Az Gelişmiş Ülkelerde Hızla Toprakta Kopma ve Kentle Bütünleşme”, *Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi*, Cilt: XXVII, Sayı 3, (ilk yayın), 1972.
- 12._____, “Social Stratification and Development in Mediterranean Countries”, *Social Stratification and Development in the Mediterranean Basin*. M .B. Kıray (der.), Mouton, Paris-The Hague, (ilk yayın), 1973
13. _____, “Sosyal Yapı ve Nüfus Artışı Etkileşimi”, *Amme Dergisi*, T.O.D.A.İ.E. Cilt 7, Sayı 4, Ankara, 1974 (*Toplum Bilim Yazıları* içinde (1982), Gazi Üniversitesi Yayınları, Ankara).
- 14._____, “Metropolitan Kent Olgusu”, (ilk yayın), *İ.T.Ü Mimarlık Fakültesi, Şehircilik Enstitüsü Dergisi*, s. 10, İstanbul, 1975 (*Toplum Bilim Yazıları* içinde, Ankara, 1982, Gazi Üniversitesi Yayınları).

- 15.____, “The New Roles of Mothers: Changing İnter-Familial Relationships in a Small Town in Turkey”, *Mediterranean Family Structure*, J. G. Persitiany (der.), Cambridge Üniversitesi Press, (ilk yayın), 1976.
16. _____, “İstanbul’da Orta Büyüklükteki Bir Sanayi İşyerinde Optimum Büyüklük Araştırması Tartışma”, s. 83-90, *Sanayide Küçük Üretim Toplumsal ve Mekansal Boyutları*, Ankara, 1978, Mimarlar Odası yayını.
17. _____, “Apartmanlaşma ve Modern Orta Tabakalar”, (ilk yayın), *Çevre, Mimarlık ve Görsel Sanatlar Dergisi*, Sayı 4, Temmuz-Ağustos 1979 (*Toplum Bilim Yazıları* (1982) içinde, Gazi Üniversitesi Yayınları, Ankara).
18. _____, “Teaching Social Sciences in Developing Countries the Case of Turkey” *İnternational Social Science Journal*, Vol XXXI, No: 1, (ilk yayın), 1979.
- 19._____, “The Concept of Time in Rural Societies”, *Time and the Sciences*, F.Greenaway (der.), Paris, Unesco (ilk yayın), 1979.
- 20._____, “Business Structure in a Turkish City”, *European Community*, Jean Cuisenier, (der.), Mouton, Paris, (ilk yayın), 1979.
- 21._____, “Toplum Yapısı ve Laiklik”, (ilk yayın), *Reşat Kaynar’a Armağan* içinde, İstanbul,1981 (*Toplum Bilim Yazıları*(1982) içinde, Gazi Üniversitesi Yayınları, Ankara).
22. _____, “Toplumsal Değişme ve Kentleşmede Düşük Gelirliler”, (ilk yayın), *Kentleşme Sürecinde Bütünleşme Sorunları ve Çözümler Seminerine Verilen Bildiri*, Ankara, 1981, Türkiye Gelişme Araştırmaları Vakfı ve Türk Sosyal Bilimler Derneği (*Toplum Bilim Yazıları* (1982) içinde, Gazi Üniversitesi Yayınları, Ankara).
- 23._____,” Safranbolu’da Konut İçi Yaşam Olanakları Sınırlamaları ve Turizm Yönü”, Yayınlanmamış Çalışma, 1981(*Toplum Bilim Yazıları*(1982) içinde, Gazi Üniversitesi Yayınları, Ankara).
- 24._____, “Az Gelişmiş Ülkelerde Metropolenleşme Süreçleri”, (ilk yayın), *Türkiye Birinci Şehircilik Kongresine Verilen Bildiri*, ODTÜ, Şehir ve Bölge Planlama Bölümü, Ankara, 1982(*Toplum Bilim Yazıları*(1982) içinde, Gazi Üniversitesi Yayınları, Ankara).
- 25._____, “Changing Patterns of Patronage a Study in Structural Change”, *Family and Community in Turkey*, s. 269-93, Ç. Kağıtçıbaşı (der.), İndiana Üniversitesi Press (İn Print) (ilk yayın), 1982.
26. _____, “Küçük Kasaba Kadınları”, *Türk Toplumunda Kadın*, s. 341-359, (der.), Nermin Abadan Unat, 2.baskı, İstanbul, 1982, Araştırma Eğitim Ekin Yayınları ve Türk Sosyal Bilimler Derneği (İlk yayın; Türk Sosyal Bilimler Derneği Yayınları,1976).

27. _____, “Toplumsal Değişme ve Kentleşme”, s. 57-66, *Kentsel Bütünleşme*, Yay haz. Türköz Erder, Türkiye Gelişme Araştırmaları vakfı ortak Semineri, Ankara, 1982, Türk Sosyal Bilimler Derneği.
28. _____, “Büyük Kent ve Değişen Aile” s. 69, *Türkiye’de Ailenin Değişimi Toplumbilimsel İncelemeler*, Yay haz, Türköz Erder, Ankara, 1984, Türk Sosyal Bilimler Derneği.
29. _____, “Toplum, Bilgi ve Türkiye” s.187-194, *Türkiye’de Sosyal Bilim Araştırmalarının Gelişimi*, (der.), Sevil Atauz, Türk Sosyal Bilimler Derneği, Ankara, 1986
30. _____, “Modernleşmenin Temel Süreçleri”, s. 161-168, *Türkiye Cumhuriyetin 75. Yılına Toplu Bakış Uluslararası kongresi bilanço 1923-1998*, 2.cilt Ekonomi toplum çevre, Yay haz, Zeynep Rona, İstanbul, 1999 (*Toplum Bilim Yazıları* içinde (1982), Gazi Üniversitesi Yayınları, Ankara).

Mübeccel Kıray’ın Eserlerindeki Makaleler

Kentleşme Yazıları Toplu Eserler 2;

1. “Modern Şehirlerin Gelişmesi ve Türkiye’ye Has Eğilimler”, s. 9-19; (ilk yayın) *Şehircilik Konferansları 1964-65 Yaz Yarıyılı*, İ.T.Ü. Mimarlık Fakültesi Şehircilik Kürsüsü Yayınları, No.4, 1971.
2. “Gecekondular”, s. 19-27; (ilk yayın) *Türkiye’de Gecekondular Seminerine verilen bildiri*, Harita ve Kadastro Mühendisleri Odası, 1970 (*Toplumbilim Yazıları*, G.Ü.İ.İ.B.F. Yayınları, Ankara, 1982, s.275-283).
3. “Az Gelişmiş Memleketlerde Şehirleşme Eğilimleri: Tarihsel Perspektif İçinde İzmir”, s. 28-65; (ilk yayın) *ODTÜ Gelişme Dergisi*, Güz 1971-73.
4. “Türkiye’de Dış Göçten Etkilenen Tarımsal İşletmelerin Yeniden Yapılanışı”, s. 66-89; (ilk yayın) *Emigration and Agriculture in the Mediterranean Basin*, C.A.O. Nieuwenhulijze (der.), The Hague, Morton, 1972.
5. “Gecekondular: Az Gelişmiş Ülkelerde Hızla Toprakdan Kopma ve Kentle Bütünleşememe”, s. 90-104; (ilk yayın) *Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi*, Doç. Dr. Cem Sar’a Amağan, Cilt XXVII, Sayı 3, 1973.
6. “Metropolitan Kent Olgusu”, s. 105-119; (ilk yayın) *İTÜ Mimarlık Fakültesi, Şehircilik Enstitüsü Dergisi*, s.10, 1975. McKenzie R. D., *The Metropolitan Community*, New York, Mc Graw-Hill, 1933. Park, R.E. and Burgess E.W *The City*, New York, Mc Graw-Hill, 1925.

7. “Bir Türk Kentinde İş Dünyasının Yapısı”, s. 120-137; (ilk yayın) *European Community*, Jean Cuisenier (der.), Mouton, Paris, 1979.
8. “Apartmanlaşma ve Modern Orta Tabakalar”, s. 138-140; (ilk yayın) *Çevre, Mimarlık ve Görsel Sanatlar Dergisi*, Sayı 4, Temmuz-Ağustos 1979.
9. “Toplumsal Değişme ve Kentleşmede Düşük Gelirliler”, s. 141-151”; (ilk yayın) Bu bildiri “Toplumsal Değişme ve Kentleşme, Kentsel Bütünleşme Sorunu” başlığıyla yayınlandı. *Kentsel Bütünleşme: Türk Sosyal Bilimler Derneği Türkiye Gelişme Araştırmaları Vakfı Ortak Semineri*, Yayın No: 4, Yayına Hazırlayan: Türköz Erder, Ankara. 1982, s.57-66.
10. “Az Gelişmiş Ülkelerde Metropolenleşme Süreçleri”, s. 152-167; (ilk yayın) Türkiye Birinci Şehircilik Kongresine verilen bildiri, ODTÜ, Şehir ve Bölge Planlama Bölümü, 1982.
11. “İstanbul: Metropolen Kent”, s. 168-177; (ilk yayın) *Mimarlık*, 1984/1, s.28-33.
12. “2.Dünya Savaşı Ertesinde Türk Metropollerinde Sosyal Değişim Kalıpları”, s. 178-183; (ilk yayın) Prof. Dr. Mübeccel Kıray ile yaptığı söyleşi (09.11.1994). Raşit Gökçeli (Y. Bölge Plancısı, Mimar), Zekai Akay (Şehir Plancısı).
13. “Topraktan Kopan Köylülerin Kentlerde Yaşama Stratejisi”, s.184-187; (ilk yayın) *BM Habitat Konferansı*, Dünya Bilim Akademileri, Haziran 1996, İstanbul.

Değişen Toplum Yapısı Toplu Eserler 3;

1. “Adana: Sosyo-Ekonomik Hayatın Değişen Düzeni: Kendiliğinden Dört Köyün Monografik Karşılaştırılması”, s. 11-38 (1964-65 yılları arasında, Orta Doğu Teknik Üniversitesi'nin araştırma başışı ile yapılmış olan bu çalışma, ülkenin güneyinde yer alan Çukurova Bölgesinde Sakızlı, Yunusoğlu, Oruçlu ve Karacaören’de tüm hane reisleri ile yapılan anket çalışması, mikro-tarihi elde etmek için açık mülakatlar ve öteki tamamlayıcı teknikler kullanılarak elde edilmiştir); (ilk yayın) *Türkiye’de Coğrafi ve Sosyal Araştırmalar*, E. Tümertekin, F. Mansur, P. Benedict (der.), İstanbul, 1971.
2. “Safranbolu: Safranbolu’da Konut İçi Yaşam Olanakları Sınırlamaları ve Turizm Yönü”, s. 41-85; Yayınlanmamış çalışma 1981.
3. “Taşköprü: Kırsal Topluluklarda Gelişme ve Liderlik”, s. 89-146; Türkiye, İstanbul, Taşköprü Köyü’nde yapılan bir araştırmaya dayalı olarak, *Dünya Kırsal Kadınlar Derneği için hazırlanmış rapor*, 1979.

Toplumsal Yapı Toplumsal Değişme Toplu Eserler 4;

1. Sosyal Bilimler ve Toplumsal Değişme sayfa 9-73;

1.1. “Sosyal Değişme ve Sosyal Bilimler”, s. 11-21; (ilk yayın) *Türkiye’de Sosyal Araştırmaların Gelişmesi*, Hacettepe Üniversitesi Yayınları, D-11, Ankara, 1971.

1.2. “Gelişmekte olan Ülkelerde Sosyal Bilimler Öğretimi”, s. 22-35: Türkiye Örneği; (ilk yayın) *“International Social Science Journal”*, Cilt XXXI, No.1, 1979, *Toplumbilim Yazıları*, Gazi Üniversitesi İktisadi Bilimler Fakültesi Yayınları, Ankara, 1982.

1.3. “Toplum, Bilgi ve Türkiye”, s. 36-45; (ilk yayın) *Türkiye’de Sosyal Bilim Araştırmalarının Gelişimi*, 1986, s. 187-194, Türk Sosyal Bilimler Derneği Yayını, Ankara, (der.) Sevil Atauz.

1.4. “Sosyal Bilim ve Sosyal Bilimci”, s. 46-61; (ilk yayın) Prof. Dr. M.B. Kıray’ın 23.10.1992’de Türk Sosyal Bilimler Derneği III. Ulusal Kongresi’ne sunulan tebliği.

1.5. “1940’lı Yılların Türk Sosyal Bilimcileri: Behice Boran”, s. 62-73; (ilk yayın) Mübeccel Kıray’ın III. *Ulusal Sosyal Bilimler Kongresi’nde yaptığı konuşma*, Ankara, 1992.

2. Toplumsal Yapı ve Toplumsal Değişme sayfa 77-;

2.1.”İstihlak Normları”, s. 77-88; (ilk yayın) *Planlama, Devlet Planlama Teşkilatı Dergisi*, Cilt: 1, İlkbahar, 1962. *Toplumbilim Yazıları*, Gazi Üniversitesi İktisadi İdari Bilimler Yayınları, Ankara, 1982.

2.2. “Toplumsal Yapı Değişimleri için bir Çerçeve”, s. 89-98; (ilk yayın) *Ereğli: Ağır Sanayinden Önce Bir Sahil Kasabası*, Mübeccel B. Kıray, DPT Yayınları, 1964. *Toplumbilim Yazıları*, Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Yayınları, Ankara, 1982.

2.3.”Değerler, Toplumsal Tabakalaşma ve Gelişme”, s. 99-116; (ilk yayın) *Journal of Social Issues*, Cilt XXIV, No. 2, 1 968. *Toplumbilim Yazıları*, Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Yayınları, Ankara, 1982.

2.4. “Toplum Yapısındaki Temel Değişimlerin Tarihsel Perspektifi Bugünkü ve Yarınki Türk Toplum Yapısı”, s. 117-135; (ilk yayın) Mimarlık Semineri, Mimarlar Odası Yayını, 1969. *Toplumbilim Yazıları*, Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Yayınları, Ankara, 1982.

2.5. “Gelişme ile Bağlantılı Olarak, Türkiye’de Değişen Toplumsal Tabakalaşma Üzerine Bazı Notlar”, s. 136-145; (ilk yayın) Bu makale, 1969 Mayıs’ında, Londra’da *British Social Association* toplantısında sunulmuştur. *Toplumbilim Yazıları*, Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Ankara, 1982.

- 2.6.** “Akdeniz Ülkelerinde Toplumsal Tabakalaşma ve Değişme”, s. 146-154 ; (ilk yayın) *Social Stratification and Development in the Mediterranean Basin*, Mübeccel B. Kıray (der.), Mouton, Paris-The Hague, 1973. *Toplumbilim Yazıları*, Gazi Üniversitesi İktisadi İdari Bilimler Fakültesi Yayınları, 1982.
- 2.7.** “Sosyal Yapı ve Nüfus Artışı Etkileşimi”, s. 155-166; (ilk yayın) *Amme İdaresi Dergisi*, Türkiye ve Orta Doğu Amme İdaresi Enstitüsü, cilt 7, sayı 4, Aralık 1974 içinde. *Toplumbilim Yazıları*, Gazi Üniversitesi İktisadi İdari Bilimler Fakültesi Yayınları, Ankara, 1982.
- 2.8.** “Doğa Organizma Etkileşimi ve Dinamik Uyum”, s. 167-201 ; (ilk yayın) *Sosyoloji Ders Notları 1975-76 Dönemi* İktisat ve Ticari Bilimler Akademisi.
- 2.9.** “Sanayileşme Sürecinde Küçük Üreticiliğin Geçirdiği Dönüşümler Üzerine bir Tartışma”, s. 202-212; (ilk yayın) *Sanayide Küçük Üretim, Toplumsal ve Mekansal Boyutlar*, Mimarlar Odası Yayını, 1978, *Toplumbilim Yazıları*, Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Yayınları, Ankara, 1982.
- 2.10.** “Kırsal Toplumlarda Zaman Kavramı” sayfa 213-231; (ilk yayın) *Time and the Sciences*, F. Greenaway (der.), Paris, Unesco, 1979, *Toplumbilim Yazıları*, Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimleri Fakültesi Yayınları, Ankara, 1982.
- 2.11.** “Toplum Yapısı ve Laiklik”, s. 232-255; (ilk yayın) *Reşat Kaynar Armağanı*, İstanbul, 1981. *Toplumbilim Yazıları*, Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimleri Fakültesi Yayınları, Ankara, 1982.
- 2.12.** “Toplum, Toplumsal Değişme ve Katılım”, s. 256-271; (ilk yayın) *Mimarlık Dergisi*, 1982/1, s.13-17.
- 2.13.** “Değişen Patronaj Kalıpları Yapısal Değişme Üzerine bir Çalışma”, s. 272-302; (ilk yayın) *Sex Roles, Family and Community in Turkey*, (der.) Ç. Kağıtçıbaşı, Indiana Turkish Studies Series, Bloomington, Indiana, 1983.
- 2.14.** “Doğu Akdeniz’de İletişim, Ulaşım ve Toplumsal Değişme”, s. 303-311; “Akdeniz’de İletişim; Ulaşım ve Toplumsal Değişme” konulu seminerde okunmuş tebliğ. 1984.
- 2.15.** “Toplumsal Değişme ve Türkiye”, s. 312-326; Marmara Üniversitesi, Göztepe Kampüsü’nde yapılan konuşma.
- 2.16.** “Türk Toplumunda Yapısal Değişme”, s. 327-341; (ilk yayın) *Structural Change in Turkish Society*, (der.) M.B. Kıray, Indiana University, *Turkish Studies*, 1991 (kitabın giriş bölümü).
- 2.17.** “Kentleşme ve Yeni Siyasal İslam”, s. 342-349; (ilk yayın) *Türkiye Sorunlarına Çözüm Arayışları*, Yay. Haz: Mehmet Kabasakal, Boyut Yayın Grubu, İstanbul, 1995, s.39-51. Pera Palas Konuşmaları, Nisan 1996.

2.18. “Yaygın Eğitim: Bir Toplumsal Gelişme Aracı”, s. 350-353; 22-23 Mayıs 1997, İstanbul, “*Gelişme Nedir?*”

2.19. “Türkiye’de İnsan”, s. 354-363; (ilk yayın) *İktisat Dergisi*, Haziran-Temmuz 1998, Sayı 380. 23. İktisatçılar Haftası, “Türkiye'nin Dinamikleri”, 13-16 Mayıs 1998 tarihinde yapılan konuşma.

2.20. “Modernleşmenin Temel Süreçleri”, s. 364-375, *Bilanço 1923-1998: Türkiye Cumhuriyeti'nin 75. Yılına Toplu Bakış*, Uluslararası Kongre, 10-12 Aralık 1998, Ankara.

Seçme Yazılar Toplu Eserler 5;

1. “Sosyolojik Açıdan Gelişme Kavramının İrdelenmesi: Tarihsel ve Toplumsal Süreç Olarak Gelişme-İlerleme ve Türkiye Gerçeği”, s. 11-46; (ilk yayın) *İktisat Dergisi*, Sayı: 366-367, Nisan-Mayıs 1997.

2. “Kalkınma Planları ve Türkiye” s. 47-101:

2.1. “Türkiye Birinci Beş Yıllık Kalkınma Planındaki Toplumsal Planlamanın Çeşitli Yönleri Üzerine Görüşler”, s. 47-65; (ilk yayın) “*On Certain Aspects of Social Planning of the First Five Year Plan of Turkey*” *Planning in Turkey*, S. İlkin, E. İnanç (der.), ODTÜ Yayınları, 1967.

2.2. “Türkiye’de Köy ve Köylü Sorunlarına Kalkınma Planlarının Yaklaşımı”, s. 66-77; (ilk yayın) *ODTÜ Gelişme Dergisi*, Cilt 1, Sayı 1, Güz 1970. *Toplumbilim Yazıları*, G.Ü. İktisadi ve İdari Bilimler Yay. Ankara 1982.

2.3. “Üçüncü Beş Yıllık Planda Sosyal Politikalar”, s. 78-101; (ilk yayın) Ekonomik ve Sosyal Etütler Konferansı Heyetinin düzenlediği Üçüncü Beş Yıllık Plan Tartışmasına Verilen Bildiri, 1972.

3. “Türkiye’de Aile ve Kadın” s. 106-184:

3.1. “Annelerin Yeni Rollerini: Türkiye’nin Küçük bir Kasabasında Aile İçi İlişkiler”, s. 106-120; (ilk yayın) *Mediterranean Family Structure*, J. G. Peristiany (der.), Cambridge University Press, 1976.

3.2. “Göçmen İşçilerin Aileleri”, s. 121-148; (ilk yayın) *Turkish Workers in Europe*, N. Abadan-Unat (der.), E. G. Brill, Leiden, 1976.

3.3. “Küçük Kasaba Kadınları”, s. 149-167; (ilk yayın) *Türk Toplumunda Kadın*, N. Abadan-Unat, (der.), Türk Sosyal Bilimler Derneği Yayını, 1979.

3.4. “Türkiye’de Kadının Rolü Nasıl Değişmiştir”, s. 168-178; (ilk yayın) Konrad Adaneaur Vakfı, V. *Türk-Alman Gazeteciler Semineri*, 23-24 Ekim 1984.

3.5. “Varoşların Dantelci Kadınları”, s. 179-184; (ilk yayın) Jülide Ergüder, *Elele Dergisi*, Sayı 12, Aralık 1989.

4. “Turizm ile ilgili Sosyal Yapı Analizi”, s. 187-332: M. Kıray, *Yedi Yerleşme Noktasında Turizmle İlgili Sosyal Yapı Analizi*, Turizm ve Tanıtma Bakanlığı, 1964, kitabının metnidir.

Kaynakça

Bali, N. Rifat (2009), *The First Ten Years of the Turkish Republic Thru the Reports of American Diplomats*, İsis.

Giddens, Anthony (2012), “Küresel Farklılıkların Topluca Özetlenmesi İçin”, *Sosyoloji*, 1.Baskı, Kırmızı Yayınları.

Lowry, W. Heath (2008), *An Ongoing Affair Turkey & I*, İstanbul.

Weber, Max (1997) , *Protestan Ahlakı ve Kapitalizmin Ruhu*, Ayraç Yayınları.